Opóźniony rozwój mowy

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	**Zakład Logopedii i Emisji Głosu (x44)** Centrum Logopedyczne IPS UW ul. Karowa 20, 00-927 Warszawa logopedia@uw.edu.pl
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. Natalia Siudzińska, prof. ucz.
Koordynator przedmiotu	dr hab. Natalia Siudzińska, prof. ucz., dr Kamila Potocka-Pirosz n.siudzinska@uw.edu.pl; k.potocka@uw.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr Marlena Kurowska, m.kurowska5@uw.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr Marlena Kurowska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	**Rok II, semestr IV (letni)**	**Liczba punktów ECTS**	**1**

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	**Liczba godzin**	**Kalkulacja punktów ECTS**
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	-	-
seminarium (S)	-	-
ćwiczenia (C)	15	0,6
e-learning (e-L)	-	-
zajęcia praktyczne (ZP)	-	-
praktyka zawodowa (PZ)	-	-
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	10	0,4

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	*Poznanie różnic pomiędzy opóźnionym a zaburzonym rozwojem mowy i języka (objawy, uwarunkowania, rokowania).*
C2	*Poznanie podstawowych metod i narzędzi diagnozowania dziecka z objawami opóźnień w rozwoju mowy i języka.*
C3	*Poznanie podstawowych metod stymulowania rozwoju mowy i języka u dziecka z opóźnieniami w tym zakresie.*

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	**Efekty w zakresie**
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	w zaawansowanym stopniu charakterystykę oraz uwarunkowania zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, klasyfikacje zaburzeń mowy i opóźnień jej rozwoju; ma zaawansowaną, pogłębioną wiedzę na temat objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy i dla opóźnionego rozwoju mowy; zna zasady i sposoby stymulacji rozwoju mowy i języka
W2	w podstawowym stopniu charakterystykę i uwarunkowania zaburzeń mowy i języka takich, jak: afazja, dyzartria, niedokształcenie mowy uwarunkowane: niedosłuchem, anatomicznym uszkodzeniem i/lub mózgową dysfunkcją, upośledzeniem umysłowym, autyzmem; ma zaawansowaną wiedzę na temat planowania, budowania procesu usprawniania mowy (w zakresie opóźnionego rozwoju mowy), a także na temat metod zapobiegania niepożądanym zjawiskom w procesie przyswajania mowy i języka;
W3	w zaawansowanym stopniu strukturę placówek zatrudniających nauczycieli i logopedów oraz podstawy prawne wykonywania tych zawodów; wie, z jakimi instytucjami może współpracować w zakresie opieki i terapii osób z różnymi zaburzeniami i opóźnieniami w rozwoju mowy i języka;

Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną z zakresu językoznawstwa i psycholingwistyki do formułowania ocen i sądów dotyczących mowy, poziomu jej rozwoju i zaburzeń, programowania postępowania terapeutycznego i rozwiązywania złożonych problemów, przed którymi staje nauczyciel i logopeda;
U2	zdobytą wiedzę dotyczącą zaburzeń i opóźnień w rozwoju systemu językowego i mowy, w szczególności zaburzonego rozwoju mowy (dyslalia) i opóźnionego rozwoju mowy, także zaburzeń czytania i pisania, wykorzystywać w planowaniu i organizacji procesu diagnozy i terapii logopedycznej; nieustannie rozwijać swoją wiedzę i kompetencje w tych zakresach;
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	świadomego postrzegania złożoności problemów związanych z funkcjonowaniem języka jako środka komunikacji, a także zależności między skutecznością działania a wyborem strategii komunikacyjnej właściwej w danej sytuacji;
K2	dostrzegania i odpowiedzialnego analizowania trudności emocjonalno-społecznych pacjentów z zaburzonym lub opóźnionym rozwojem mowy, a także do odpowiedzialnego wspierania ich w pokonywaniu tych trudności; respektowania praw pacjenta, konstruktywnego komunikowania się z pacjentem, jego rodziną oraz zespołem terapeutycznym;

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
W1.	Zróżnicowanie zaburzonego i opóźnionego rozwoju mowy.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W2.	Definicje i klasyfikacje opóźnionego rozwoju mowy.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W3.	Etiologia i objawy opóźnionego rozwoju mowy.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W4. W5.	Diagnoza opóźnionego rozwoju mowy. Narzędzia diagnostyczne – m.in. inwentarze rodzicielskie: IRMiK, KIRMiK; OTS-R. Formy diagnostyczne m.in. proste opóźnienie rozwoju mowy, opóźnienie rozwoju mowy, SORM.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W6.	Zasady i etapy usprawniania logopedycznego dzieci z opóźnionym rozwojem mowy i języka.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W7.	Ilustracje filmowe.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,
W8.	Pisemne zaliczenie przedmiotu.	W1-W3; U1, U2; K1, K2,

6. LITERATURA

Obowiązkowa

Dilling – Ostrowska E. (1982) ”Rozwój i zaburzenia mowy u dzieci w zależności od stopnia dojrzałości układu nerwowego”. [w:] red.J.Szumska „Zaburzenia mowy u dzieci”, Warszawa.
Emiluta – Rozya D. (2002) „Projekt „Badania mowy” Ireny Styczek jako pierwowzór logopedycznego postępowania diagnostycznego”, Szkoła Specjalna nr 3.
Emiluta-Rozya D. (2007) „Opóźniony rozwój mowy a opóźnienie rozwoju mowy”, Poradnik Językowy nr. 8, s.54-65.
Emiluta-Rozya D. (2008) "Madyfikacja zestawienia form zaburzeń mowy H. Mierzejewskiej i D. Emiluty-Rozya, [w:] J. Porajski-Pomsta (red.) Diagnoza i terapia w logopedii, , Elipsa, Warszawa.
Emiluta-Rozya D. (2013) "Całościowe badanie logopedyczne z materiałem obrazkowym". Wydawnictwo Akademii Padagogiki Specjalnej, Warszawa.
Gałkowski T. i Jastrzębowska G. (red.) (1999) „Logopedia. Pytania i odpowiedzi.” Podręcznik akademicki, Uniwersytet Opolski, Opole.
Grabias S. (1994) „Logopedyczna klasyfikacja zaburzeń mowy”, Audiofonologia T. VI Warszawa – Lublin.
Grabias S. (2001) „Perspektywy opisu zaburzeń mowy”, [w:] „Zaburzenia mowy”. (red.) Grabias S., Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.

Haman E., Fronczyk K, Łuniewska M. (2012) „Obrazkowy Test Słownikowy – Rozumienie", Pracownia Testów Psychologicznych i Pedagogicznych, Gdańsk.
Herzyk A. (1993) „Mózgowa organizacja języka w ontogenezie. Ujęcie neuropsychologiczne", Audiofonologia T.V., Warszawa-Lublin.
Kaczmarek B. (1993) „Mowa a kształtowanie się asymetrii mózgowej". [w:] Scholasticus 4-5, Linea, Wrocław-Lublin.
Knobloch – Gala A. (1990) „Asymetria i integracja hemisferyczna a mowa i niektóre jej zaburzenia", Uniwersytet Jagielloński, Kraków.
Krasowicz-Kupis G. (2012) „SLI i inne zaburzenia językowe", GWP, Sopot
Kurowska M. (2012) „Rozwijanie aktywności werbalnej jako działanie diagnostyczno-usprawniajace"[w:] Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka, red. Porayski-Pomsta J, Przybysz-Piwko M., Elipsa, Warszawa, s. 101-113.
Kurowska M. (2017) „Opóźnienia w rozwoju mowy a afazja rozwojowa w praktyce logopedycznej", „Poradnik Językowy", z.6, s. 15-26.
Kurowska M. (2017) „Rola rodzica w procesie stymulacji mowy dziecka z opóźnionym rozwojem mowy", [w:] Forum Logopedy, nr 22, Forum Media Polska, s. 23-27.
Kurowska M., Zawadka J. (2017) „Rozwijanie słownictwa u dziecka z opóźnionym rozwojem mowy. Przykłady logopedycznego oddziaływania terapeutycznego", [w:] „Język i komunikacja-perspektywa lingwistyczna i logopedyczna" red. M.Kurowska, J. Zawadka, Elipsa, Warszawa, s. 179-193.
Leonard L. (2005) „SLI- Specyficzne zaburzenia rozwoju językowego", Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.
Logopedia.(2008) „Standardy postępowania logopedycznego" T.23, Lublin
Mierzejewska H., Emiluta – Rozya D. (1998) „Propozycja modyfikacji projektu „Badania Mowy" Ireny Styczek", Logopedia 25, Lublin.
Mierzejewska H., Przybysz - Piwkowa M. (1997) „Rozważania na temat terminologii logopedycznej". w: „Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej". Materiały z konferencji . Wydawnictwo DiG, Warszawa.
Paluch A., Drewniak-Wołosz E., Mikosza L. (2003) „Afa-Skala. Jak badać mowę dziecka afatycznego?", Oficyna Wydawnicza „Impuls", Kraków.
Pruszewicz A. (1992) (red.) Foniatria kliniczna. PZWL. Warszawa
Przybysz – Piwkowa M. (1993) „Jak pomóc dziecku z trudnościami w komunikacji werbalnej w poznawaniu morfologii języka", Uniwersytet Gdański , Gdańsk.
Pużyński S., Wciórka J. (red. przekładu) (1997) „Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne". Kraków-Warszawa.
Rodak H., Nawrocka D. (1993) „Od obrazka do słowa. Gry rozwijające mowę dziecka". WSiP, Warszawa.
Smoczyńska M.(2012) Opóźniony rozwój mowy a ryzyko SLI: wyniki badań podłużnych dzieci polskich, [w:] Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka. (red.) Porayski-Pomsta J., Przybysz-Piwko M., Elipsa, Warszawa.
Smoczyńska M., Haman E., Czapewska E., Maryniak A., Krajewski G., Banasik N., Kochańska M., Łuniewska M. (2015), Test Rozwoju Językowego TRJ, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
Smoczyńska M., Krajewski G., Łuniewska M., Haman E., Bulkowski K., Kochańska M. (2015) „Inwentarze Rozwoju Mowy i Komunikacji (IRMIK). Słowa i Gesty. Słowa i Zdania . Podręcznik, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
Szeląg E. (1996) „ Różnice indywidualne a mózgowe mechanizmy mowy. Przegląd badań własnych.", Logopedia nr 23, Lublin.
Stecko E. (2009) „Sprawdź jak mówię – karta badania logopedycznego z materiałami pomocniczymi."
Weitzman E., Greenberg J. (2014) „Razem uczymy się mówić. Przewodnik dotyczący wspomagania rozwoju językowego dla opiekunów i nauczycieli przedszkolnych", Harmonia, Gdańsk.
Zaleski T.(1992) „Opóźniony rozwój mowy u dzieci", PZWL, Warszawa.
Zaleski T.(1992) „Opóźniony rozwój mowy u dzieci", PZWL, Warszawa.

Uzupełniająca

Krasowicz-Kupis G. (2012) „SLI i inne zaburzenia językowe", GWP, Sopot.
Zalewska M. (1998) „Dziecko w autoportrecie z zamalowaną twarzą. Psychiczne mechanizmy zaburzeń rozwoju tożsamości dziecka głuchego i dziecka z opóźnionym rozwojem mowy", Warszawa.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia

W1-W3; U1, U2; K1, K2,	*Zaliczenie pisemne – pytania zamknięte i otwarte*	Odpowiedź na pytania – uzyskanie min. 60 % ogólnej punktacji.
W1-W3; U1, U2; K1, K2,	*Zaliczenie pisemnych zadań*	Rozwiązanie zadań na poziomie min. 60 % ogólnej punktacji. W czasie realizacji zadań student nie może korzystać z systemów sztucznej inteligencji.
	Obecność na zajęciach	Obecność jest obowiązkowa. Dopuszczalna jedna nieobecność. Usprawiedliwione nadprogramowe nieobecności muszą zostać odpracowane w sposób wskazany przez osobę prowadzącą zajęcia.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusa, ***w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu****, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)*

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusa przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusa w innych celac h wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich